

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

VUODEN 2025 JHT-TUTKINNON ARVOSTELUPERUSTEET

Arvosteluperusteissa on kuvattu seikat, joiden perusteella on annettu pisteitä. Arvosteluperusteet eivät ole mallivastaus. Arvosteluperusteissa ei ole esitetty täydellisesti kaikkia hyväksyttäviä näkökohtia tai vastauksia tehtäviin. Vastausten arvostelussa on voinut saada lisäpisteitä riittävän perustelluista ja olennaisista havainnoista, vaikka niitä ei ole mainittu arvosteluperusteissa.

Arvosteluperusteissa esitetyt lainsäädännön sekä hyvän tilintarkastustavan ja hyvän kirjanpitolaitoksen tulkinnat liittyvät kunkin tehtävän vastausten arvosteluun vain tässä tutkinnossa. Arvosteluperusteiden tulkintoja ei voi esittää PRH:n tilintarkastusvalvonnan kannanottoina muissa asiayhteyksissä.

JHT-TUTKINTO 2025

TILINTARKASTAJAN RAPORTOINTI JA SEN EDELLYTTÄMÄT TOIMENPITEET (100 pistettä)

Tehtävä 1 (60 pistettä)

	1. Tarkastettu asia	2. Tarkastushavainto, perusteltu arviointi ja korjausmenettely (ml. säädösviittaus tai muu peruste)	3. Vaikutus raportointiin (Mitä, missä ja miten raportoidaan, jos virhettä tai puutetta ei korjata)	Pisteet
1.	Hallinto, toimivallan ylitys	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Hallituksen pöytäkirjasta 23.3.2024 § 25 selviää, että kunnan poistosuunnitelmaa on muutettu tilikaudella 2024. Päätöksen uudesta poistosuunnitelmasta on tehnyt kunnanhallitus, vaikka päätös poistosuunnitelmasta tulisi tehdä valtuustossa. Hallintosäännössä (liite 8) on kerrottu, että poistosuunnitelma on valtuuston hyväksyttävä. Toimintakertomuksessa kunnanjohtajan katsauksessa on kerrottu, että uudella poistosuunnitelmalla on saavutettu 4 500 tuhannen euron tulosta parantava vaikutus vuodelle 2024. Säädösviittaus: Hallintosääntö Korjausmenettely: Muutetaan poistot vastaamaan aikaisempaa poistosuunnitelmaa.	Tilintarkastuskertomus, kielteinen lausunto Muistutus hallintosäännön määräysten noudattamatta jättämisestä ja toimivallan ylityksestä kunnanhallitukselle Vaikutus vastuuvapauslausumaan: kielteinen lausuma muistutuksen kohteena oleville tilivelvollisille (kunnanhallitus, kunnanjohtaja)	6,0

		Per poistot an pysyvät vastaavat 4 500 tuhatta euroa		
2.	Hallinto, poistoajat	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Kunnan käyttämät poistoajat rakennuksissa ovat hyvin pitkät: tehdas- ja tuotantorakennusten poisto aika on 40 vuotta ja vapaa-ajan rakennusten 40 vuotta. Poistoajat ylittävät yleisohjeessa esitetyt suositukset kunnan rakennusten poistoajoiksi. Suositus on tehdas- ja tuotantorakennusten osalta 20–30 vuotta ja vapaa-ajan rakennusten osalta 20–30 vuotta. Säädösviittaus: Yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista kunnille Korjausmenettely: Ei voida korjata.	Tilintarkastajan muu raportointi	2,0
3.	Kirjanpito, perusteeton investointi- varaus	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Avustavan tarkastajan (liite 12) työpaperista selviää, että tilikauden ylijäämästä kirjattu investointivaraus 2 000 tuhatta euroa Yhtenäiskouluun on perusteeton. Talousarviossa 2025 ja taloussuunnitelmassa 2025–2027 ei investointisuunnitelmassa ole mainittu Yhtenäiskoulua. Säädösviittaus: Kirjanpitolain 5:15:ssä luetelluista varauksista tulee kunnassa kysymykseen investointivaraus, vaikka varauksen tekemiseen ei olisi kirjanpitolaissa tarkoitettua verotusperusteista syytä. Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän pysyvien vastaavien kirjaamisesta 2023 kohta 1.3. Käsitteiden määrittely; kohta vapaaehtoinen varaus: Investointivaraus saadaan tehdä kunnassa vastaista hankintamenoa varten. Investointivarauksen avulla kunta voi varautua tulevana vuosina tehtävään kuntatalouden kannalta merkittävään investointiin keräämällä sitä varten tuloja etukäteen.	Tilintarkastuskertomus, kielteinen lausunto Muistutus säädösten vastaisesta investointivarauksen kirjaamisesta. (kunnanhallitus, kunnanjohtaja)	6,0

		Investointivarauksella katettava kohde on yksilöitävä kunnan taloussuunnitelmassa. Vaikka kirjanpitolaki ei edellytäkään varauksen yksilöimistä hankekohtaisesti, hyvän kirjanpitotavan mukaisena voidaan pitää sitä, että investointivarausten tekeminen on suhteutettu lähivuosien investointisuunnitelmiin ja yksilöity kunnan taloussuunnitelmassa. Menettely, jossa investointivarausta kartutetaan taikka puretaan tilikauden tuloksen tasaamiseksi ilman, että siirtojen perustana ovat suunnitellut investointihankkeet tai niiden toteutuminen, ei ole hyvän kirjanpitotavan mukainen. Korjausmenettely: Perutaan kirjattu investointivaraus Per investointivaraus an varausten muutos 2 000 tuhatta		
4.	Hallinto, puutteellinen sisäinen valvonta	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Sisäisen tarkastuksen raportissa 15.9.2024 (liite 10) on kerrottu sisäisen valvonnan puutteista ja huolimattomuudesta hankintojen osalta sekä ajoneuvojen ja työkalujen väärinkäytöstä. Kunta on kilpailuttanut huollon tarvikkeiden ja työkalujen hankinnat. Hankintoja ei ole kuitenkaan tehty kilpailutetulta toimittajalta, ja sopimuksessa olevia alennuksia ei tästä syystä ole saatu. Kunta on näiltä osin menettänyt sovitut hinnanalennukset. Raportilta selviää myös huollon ajoneuvojen ja työkalujen asiaton käyttö. Työkaluja on myös kadoksissa. Tekninen lautakunta on käsitellyt asiaa kokouksessa 6.10.2024 § 72 (liite 2). Lautakunta ei ole ryhtynyt käsittelyn perusteella toimenpiteisiin. Kunnanhallitus on käsitellyt asiaa kokouksessa 15.11.2024 § 98 (liite 2), mutta sielläkin ainoa toimenpide on ollut lisäselvityksen pyytäminen tekniseltä johtajalta.	Tilintarkastuskertomus, kielteinen lausunto Muistutus puutteellisesta sisäisestä valvonnasta tekniselle johtajalle, tekniselle lautakunnalle ja kunnanhallitukselle Vaikutus vastuuvapauslausumaan: kielteinen lausuma muistutuksen kohteena oleville tilivelvollisille (kunnanhallitus, tekninen lautakunta, tekninen johtaja)	6,0

		Sisäisen tarkastuksen raportin perusteella kunnan toiminnassa on merkittäviä sisäisen valvonnan puutteita ja väärinkäytöksiä, mihin ei ole puututtu. Säädösviittaus: Kuntalain 7:39:n mukaan kunnanhallituksen tehtävänä on huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta. Korjausmenettely: Ei voida korjata.		
5.	Kirjanpito, pakollinen varaus	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Teknisen lautakunnan 12.3.2024 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta § 25 (liite 2) käy ilmi, että kunnalla on tontti, jossa on purettava huonokuntoinen rakennus ja puhdistettava maaperä. Tehtävästä työstä on saatu kustannusarvio (2 000 tuhatta euroa), ja ennallistaminen tulee kunnan maksettavaksi aluehallintoviraston tekemän tarkastuksen perusteella. Tekninen lautakunta on merkinnyt asian tiedoksi, ja ottaa erän huomioon seuraavan vuoden talousarviossa. Koska kunnalle on syntynyt puhdistamista koskeva velvoite ja kustannukset ovat tiedossa, olisi erästä kirjattava pakollinen varaus kirjanpitoon. Säädösviittaus: Tuloslaskelmassa on vähennettävä velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, jos (KPL 5:14.1): 1) ne kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen; 2) niiden toteutumista on tilinpäätöstä laadittaessa pidettävä varmana tai todennäköisenä; 3) niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen; sekä	Tilintarkastuskertomus, kielteinen lausunto Muistutus kirjaamattomasta pakollisesta varauksesta Vaikutus vastuuvapauslausumaan: kielteinen lausuma kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle	6,0

		4) ne perustuvat lakiin tai kirjanpitovelvollisen sitoumukseen sivullista kohtaan. Korjausmenettely: Kirjataan pakollinen varaus ja kulu tuloslaskelmaan. Per kulut an pakollinen varaus 2 000 tuhatta		
6.	Hallinto, kiinteistön myynti	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Teknisen lautakunnan pöytäkirjan 15.4.2024 § 45 (liite 2) mukaan on päätetty myydä käytöstä poistettu vanha terveyskeskus. Kiinteistön ostamisesta on pöytäkirjan mukaan ollut kiinnostusta. Rakennus on päätetty myydä ainoastaan ostajan kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella Penan Rakennus Oy:lle hintaan 100 tuhatta euroa. Kiinteistöä ei ole laitettu julkisesti myytäväksi, eikä siitä ole haettu asiantuntijoiden arviota hinnasta. Rakennuksen arvo kirjanpidossa on avustavan tarkastajan työpaperin (liite 12) mukaan 0 euroa. Säädösviittaus: Kuntalain 130 § Kunnan omistaman kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden määrittely Kunta voi luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja. Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.	Tilintarkastajan muu raportointi ¹	4,0

¹ Kiinteistön käyvästä arvosta ei ole annettu tehtävänannossa tietoa. Tämän vuoksi mahdollista kunnalle syntynyttä vahinkoa ei pystymään arvioimaan, eikä vastauksessa ole vaadittu kannanottoa vastuuvapauden epäämiseen.

		Kunnan luovuttaessa tai antaessa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman arvioijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso. Korjausmenettely: Ei voida korjata.		
7.	Konsernitilinpäätöksessä osakkuusyhtiön sisäinen kate eliminoitu virheellisesti	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Toimintakertomuksen kohdassa olennaiset konsernia koskevat tapahtumat sekä hallituksen pöytäkirjalla 25.5.2024 § 43 on kerrottu kaupasta kunnan ja osakkuusyhtiön välillä. Lisätietoja ilmenee konsernitositteesta (Liite 5). Kunta on myynyt Pätäkkälän Liikekeskus Oy:lle on Torinreuna -maa-alueen 25.5.2024. Pätäkkälän Liikekeskus Oy on ollut kunnan osakkuusyhtiö 1.1.2020 alkaen. Kunta kirjasi maa-alueen myynnistä myyntivoittoa 500 000 euroa. Myyntivoitto on kirjattu kokonaisuudessaan osakkuusyhteisöjen tulososuudesta ja maa- ja vesialueista. Pätäkkälän Liikekeskus Oy:lle myydyn maa-alueen sisäinen kate on eliminoitu virheellisesti. Myyntivoittona olisi tullut eliminoida omistuosuuden mukainen määrä osakkuusyhteisöjen tulososuudesta ja osakkuusyhteisöosuuksista. Eliminoitava määrä olisi siten 25 prosenttia aktivoidusta katteesta eli 125 000 euroa. Tulovaikutteisesti on eliminoitu liikaa 375 000 euroa. Maa- ja vesialueista on eliminoitu liikaa 500 000 euroa ja osakkuusyhtiöosuuksista liian vähän 125 000 euroa. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevassa liitetiedoissa ei ole ilmoitettu osakkuusyhtiöihin sisältynyttä sisäistä katetta.	Tilintarkastajan muu raportointi	5,0

		Säädösviittaus: Yleisohje kunnan konsernitilinpäätöksen laatimisesta (2021) kohta 7.3 Osakkuusyhteisöjen tilinpäätöstietojen yhdistelyssä vähennetään konsernin omistuosuutta vastaava määrä hyödykkeiden luovutuksessa osakkuusyhteisön ja konserniyritysten kesken syntyneistä, merkittävistä taseeseen aktivoiduista katteista ja näiden katteiden muutoksesta tilikauden aikana. Konserni- tai osakkuusyhteisön taseeseen sisältyvät sisäiset katteet vähennetään konsernitaseessa osakkuusyhteisön osakkeiden tai osuuksien kirjanpitoarvosta. Konserni- tai osakkuusyhteisön tulokseen sisältyvä sisäisen katteen muutos eliminoidaan konsernituloslaskelmassa osakkuusyhteisön tulososuudesta. Korjausmenettely: Kirjataan eliminointikirjaus Per Maa- ja vesialueet 500 000 euroa An Osakkuusyhtiöosuudet 125 000 euroa An Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta 375 000 euroa Korjataan konsernitilinpäätöksen liitetietoihin, että olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.		
8.	Myynti-saamisten luottotappiot	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Avustavan tarkastajan (liite 12) työpaperista selviää, että kunta ei ole kirjannut tilikauden aikana luottotappioita. Talousjohtajan haastattelun perusteella luottotappioita ei ole tilikaudella otettu käsiteltäväksi. Tammikuussa 2025 luottotappioita on kirjattu kuluksi vuodelle 2025 yhteensä 205 tuhatta euroa, jotka olisi tullut kirjata jo vuoden 2024 tilinpäätökseen.	Tilintarkastajan muu raportointi	3,0

		Säädösviittaus: KPL 5:2 Saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon. Korjausmenettely: Per luottotappiot an myyntisaamiset 250 000 euroa		
9.	Hallinto, tilinpäätös valmistunut myöhässä	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Hallitus on allekirjoittanut tilinpäätöksen uudelleen 2.6.2025, jolloin tilintarkastaja on pystynyt antamaan kertomuksen vasta 5.6.2025. Säädösviittaus: Kuntalain 13:113:n mukaisesti Kunnanhallituksen on laadittava tilikauden tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Korjausmenettely: Ei voida korjata.	Tilintarkastuskertomus Lisätieto, että kuntalain 113 §:ää ei ole kaikilta osin noudatettu	3,0
10.	Hankintalain vastainen hankinta, hankintaohjeen mukaisen valtuutuksen ylitys	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Sivistyslautakunnan pöytäkirjan 15.5.2024 § 34:ssä (liite 2) on päätetty kirjastoauton hankinnasta. Hankinta on arvoltaan 1 000 tuhatta euroa, joka ylittää EU-kynnysarvon kilpailutukseen. Hankinta olisi tullut kilpailuttaa hankintailmoitusjärjestelmässä, jotta kaikki tarjoajat olisivat voineet osallistua kilpailutukseen .	Tilintarkastajan muu raportointi	4,0

		Lisäksi Pätäkkälän kunnan hankintaohjeessa (liite 9) lautakunnan hankintavaltuudeksi on määritely 500 tuhatta euroa, jonka jälkeen asia on vietävä kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Säädösviittaus: Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 26:2:n mukaisesti EU-kynnysarvo kilpailutuksille on 207 000 euroa. Mikäli kynnysarvo ylittyy, on hankinnassa noudatettava jotain lain 5 luvussa tarkoitettua menettelyä. Hankintaohje: Tavara- ja palveluhankinnat Toimialan lautakunta tai johtokunta enintään 500 tuhatta euroa Korjausmenettely: Ei voida korjata, koska päätös on jo pantu täytäntöön.		
11.	Tilinpäätös, kuntayhtymän peruspääoman alentaminen	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Kunnanhallituksen pöytäkirjan 15.11.2024 §102 mukaan Pirma koulutuskuntayhtymältä on saatu tieto, että se on alentanut peruspääomaansa alijäämien kattamiseksi. Pöytäkirjan mukaan asialla ei ole vaikutusta kunnan kirjanpitoon. Tuloslaskelmalla ei ole kirjattuja arvonalennuksia. Peruspääoman alentaminen tulee ottaa huomioon kunnan tilinpäätöksessä. Kunnalla on 10 prosentin omistusosuus Pirma koulutuskuntayhtymästä toimintakertomuksen (s.19 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt) tietojen mukaan. Pöytäkirjan tietojen mukaan koulutuskuntayhtymän koko peruspääoma on 10 000 tuhatta euroa, josta vähennetään 1 000 tuhatta euroa. Kunnan omistusosuus on 1 000 tuhatta euroa, josta tulee kirjata 100 tuhannen euron arvonalennus kuntayhtymäosuuteen. Säädösviittaus:	Tilintarkastajan muu raportointi	4,0

		Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 121 (30.4.2019) mukaan kuntayhtymän peruspääoman alentamisesta johtuva kuntayhtymäosuuden pysyvä arvon aleneminen merkitään jäsenkunnan kirjanpidossa tuloslaskelmaan arvonalenemisena kuluksi. Korjausmenettely: Arvon alentumiskirjaus osakkeisiin ja osuuksiin: Per arvonalennukset an osakkeet ja osuudet 100 tuhatta euroa		
12.	Konserni- valvonnan puute	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Toimintakertomuksen kohdassa Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat on kerrottu, että uuden tytäryhtiön Pätäkkälän Logistiikka Oy:n hallitus on valinnut toimitusjohtajan ja tehnyt hänen kanssaan johtajasopimuksen. Avustavan tarkastajan (liite 12) työpaperista käy ilmi, että ennakkokäsitystä ei ole missään asiassa pyydetty kunnalta. Hallintosäännön (liite 6) 4 luvun 27 §:n mukaan toimitusjohtajan valinnasta ja johtajasopimuksen laatimisesta tulee pyytää ennakkokäsitys. Toimintakertomuksen selonteossa konsernivalvonnasta ei ole kerrottu, ettei ennakkokäsitystä ole pyydetty. Säädösviittaus: Pätäkkälän kunnan hallintosäännön 4 luvun 27 §:n kohdan 4 mukaan tytäryhteisön on pyydettävä kunnan ennakkokäsitys ennen omaa päätöksentekoaan mm. toimitusjohtajan valinnasta ja johtajasopimuksen laadinnasta. Kirjanpitolautakunnan yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta, kohta 3.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä Korjausmenettely:	Tilintarkastajan muu raportointi	3,0

		Ei voida korjata (ennakkokäsityksen pyytäminen). Tulee esittää toimintakertomuksen selonteossa konsernivalvonnasta, että ennakkokäsitystä ei ole konserniohjeen mukaisesti pyydetty.		
13.	Talousarvio- ylitys	Tarkastushavainto ja sen perusteltu arviointi: Talousarvion käyttötalousosan yhteenvetotaulukosta on nähtävillä, että sivistyslautakunnan osalta valtuustoon nähden sitova erä, toimintakate, on ollut 7 115 tuhatta euroa ja 15,2 prosenttia talousarviota heikompi. Tilivelvollisia ovat sivistyslautakunta ja sivistysjohtaja, mikä on kerrottu toimintakertomuksessa. Säädösviittaus: Kuntalaki 110 §: Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa, ja mikäli määräraha osoittautuu riittämättömäksi, talousarviota on muutettava. Korjausmenettely: Syntyneet talousarvion ylitykset pitää viedä valtuuston hyväksyttäväksi ennen tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauksien myöntämistä. Mikäli ylityksiä ei hyväksytä, ei vastuuvapautta voida myöntää.	Tilintarkastuskertomus - Lisätieto talousarvion ylityksistä - Vaikutus vastuuvapauslausumaan: ehdollinen vastuuvapauslausuma kohdistuen Sivistyslautakuntaan ja sivistysjohtajaan	3,0
14.	Yhteenveto ja vaikutusten arviointi	Vaikutus tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan: Kunnan tilinpäätös: Tilikauden ylijäämä 31.12.2024: 7 015 tuhatta euroa Yksittäin olennaiset virheet (tuhatta euroa):		5,0

	Vaikutus tilikauden yli/alijäämään	Vaikutus omaan pääomaan
Havainto 1	-4 500	-4 500
Havainto 3	2 000	2 000
Havainto 5	-2 000	-2 000
Yhteensä:	-4 500	-4 500

Yksittäin epäolennaiset virheet (tuhatta euroa):

Havainto 8	-250	-250
Havainto 11	-100	-100
Yhteensä:	-350	-350

Jos virheet korjattaisiin, tilikauden ylijäämä olisi 4 850 tuhatta euroa pienempi, eli 2 165 tuhatta euroa.

Virheet yhteensä vaikuttavat tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan 4 850 tuhatta euroa heikentävästi (olennaisuusraja 1 500 tuhatta euroa).

Konsernitilinpäätös:

Tilikauden ylijäämä 31.12.2024: 6 063 tuhatta euroa.

Yksittäin olennaiset virheet (tuhatta euroa):

	Vaikutus tilikauden yli/alijäämään	Vaikutus omaan pääomaan
Havainto 1	-4 500	-4 500
Havainto 3	2 000	2 000
Havainto 5	-2 000	- 2 000
Yhteensä:	-4 500	- 4 500

Yksittäin epäolennaiset virheet (tuhatta euroa):

Havainto 7	375	375
Havainto 8	-250	-250
Yhteensä:	125	125

Jos virheet korjattaisiin, konsernin tilikauden ylijäämä olisi 1 688 tuhatta euroa. Virheet yhteensä vaikuttavat konsernin tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan 4 375 tuhatta euroa heikentävästi (olennaisuusraja 3 000 tuhatta euroa).

Muut virheet tilinpäätöksessä ja hallinnossa:

Virhe 2: Poistoajat ylittävät yleisohjeen mukaiset poistoajat.

Virhe 4: Sisäisen valvonnan puutteet

Virhe 6: Rakennuksen myynti ilman asianmukaista selvitystä tai julkista myyntiä

Virhe 9: Tilinpäätöksen valmistuminen myöhässä

Virhe 10: Kirjastoauton hankintalain vastainen hankinta

Virhe 13: Ennakkokäsityksen pyytäminen toimitusjohtajan palkkaamiseen.

Virhe 14: Olennainen talousarvioylitys

Johtopäätös:

Virheet ylittävät olennaisuusrajan. Tilinpäätöstä ei esitetä hyväksyttäväksi.

Tehtävä 2. (15 pistettä)**TILINTARKASTUSKERTOMUS 2024****Pätäkkälän kunnanvaltuustolle (0,25 pistettä)**

Olemme tarkastaneet Pätäkkälän kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja konsernitilinpäätöksen liitetiedot. **(0,5 pistettä)**

Kunnanhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kunnanhallitus on tilikauden aikana muuttanut kunnan poistosuunnitelmaa, vaikka päätös poistosuunnitelmasta tulisi hallintosäännön mukaan tehdä kunnanvaltuustossa. Poistot on kirjattu kunnan ja konsernin tilinpäätökseen tämän vuoksi 4 500 000 euroa liian pieninä. Muistutuksena esitämme, että kunnan hallintoa ei ole hoidettu hallintosäännön pykälien mukaisesti. **(1,5 pistettä)**

Tilinpäätökseen on kirjattu investointivaraus 2 000 000 euroa Yhtenäiskoulun hankkeeseen, jota ei ole esitetty talousarvion suunnitelmavuosien investoinneissa. Muistutuksena esitämme, että investointivarauksen tekemistä ilman, että se on esitetty kunnan taloussuunnitelmassa, ei voida pitää hyvän kirjanpitotavan mukaisena. **(1,5 pistettä)**

Teknisen toimen alaisessa huollossa on hankittu tarvikkeita ja työkaluja muista kuin kilpailutetulta toimijalta, minkä vuoksi kunnalle on syntynyt lisäkustannuksia. Huollon ajoneuvoja ja koneita on myös käytetty omiin tarkoituksiin. Muistutuksena esitämme, että sisäisen valvonnan järjestämistä ei tämän vuoksi voida pitää riittävänä. **(1,5 pistettä)**

Kunnan vastuulle on tullut maa-alueen puhdistaminen aluehallintoviranomaisen määräyksellä. Puhdistuksen arvioitu kustannus on 2 000 000 euroa, joka olisi tullut kirjata kuluksi tilinpäätökseen. Muistutuksena esitämme, että tilinpäätöstä ei ole menojen jaksotuksen osalta laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti. **(1,5 pistettä)**

Kunnan tilinpäätöstä ja siihen kuuluva konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu kuntalain 113 §:n mukaista määräaikaan noudattaen. Kunnanhallitus on allekirjoittanut tilinpäätöksen 31.3.2025 sekä tilinpäätökseen tehtyjen korjausten jälkeen oikaistun tilinpäätöksen 30.5.2025. Sähköisestä allekirjoitusprosessista johtuen tilintarkastaja on allekirjoittanut tilinpäätöksen 5.6.2025 eli kuntalain mukaisen määräajan jälkeen. **(1,5 pistettä)**

Sivistyslautakunnan käyttötalouden sitova erä toimintakate ylittyi 7 115 299 eurolla muutettuun talousarvioon verrattuna (ylitys 15,2 prosenttia, tilivelvollinen sivistyslautakunta ja sivistysjohtaja). **(1,0 pistettä)**

Muilta osin kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. **(0,25 pistettä)**

Muilta osin kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti. **(0,25 pistettä)**

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita. **(0,25 pistettä)**

Muilta osin kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa muutoin oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. **(1,0 pistettä)**

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Kunnan tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu tarkastuksen tuloksissa mainittujen puutteiden vuoksi tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti, eivätkä ne anna kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeata ja riittävää kuvaa kunnan ja kuntakonsernin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. **(0,5 pistettä)**

Edellä esitettyjen tilinpäätöksen puutteisiin liittyvien muistutusten vuoksi emme esitä tilinpäätöksen hyväksymistä. **(0,25 pistettä)**

Sisäiseen valvontaan liittyvän muistutuksen vuoksi emme puolla vastuuvapauden myöntämistä kunnanhallituksen jäsenille, teknisen lautakunnan jäsenille ja tekniselle johtajalle. **(1,0 pistettä)**

Edellä esitettyjen muistutusten johdosta emme puolla vastuuvapauden myöntämistä kunnanhallituksen jäsenille ja kunnanjohtajalle. **(1,0 pistettä)**

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä muille tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta edellyttäen, että valtuusto hyväksyy tarkastuksen tuloksina mainitut talousarviopoikkeamat. **(1,0 pistettä)**

Helsinki 5.6.2025

Tilinikkarit Oy
Tilintarkastusyhteisö

Niina Näppärä
JHT, KHT

Tilinikkarit Oy
Tilipolku 9
00100 Helsinki **(0,25 pistettä)**

Tehtävä 3 (10 pistettä)

3.1

Valtioneuvoston omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä (2024) valtion kokonaan tai osittain omistamat yhtiöt on jaoteltu kolmeen pääryhmään: finanssi-intressiyhtiöihin, strategisen intressin yhtiöihin sekä erityistehtävayhtiöihin. Finanssi-intressin yhtiöissä valtiolla on omistajana vahva sijoittajaintressi, jolloin tavoitellaan ensisijaisesti mahdollisimman hyvää tuottoa valtion budjettiin osinko- ja myyntituloina. Strategisen intressin yhtiöihin kytkeytyy sijoittajaintressin lisäksi esimerkiksi huoltovarmuuteen, infrastruktuuriin tai turvallisuuteen liittyviä strategisia syitä, joiden vuoksi valtio haluaa pysyä yhtiön omistajana. Erityistehtävayhtiöillä on valtion määrittelemä elinkeino-, yhteiskunta- tai muu poliittinen tehtävä tai jokin erityisrooli.

Yhtiön omistuksen intressi vaikuttaa siihen, miten hyvin valtiovalta voi toteuttaa yhtiön toiminnan kautta erilaisia yhteiskunnallisia ja yhteiskuntapoliittisia tavoitteita. Valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen mukaan yhtiön valtio-omistuksen intressin on oltava tarkkarajainen ja selkeä. Omistusintressiin ei liitetä sen piiriin kuulumattomia politiikkatavoitteita ja eri omistusintresseissä valtion omistajapolitiikan tavoitteet eroavat toisistaan.

Erityistehtävayhtiön luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti yhteiskunnallisten tavoitteiden toteuttaminen. Strategisen intressin yhtiöiden kautta on mahdollista toteuttaa valtakunnallisesti merkittäviä yleisen tason yhteiskunnallisia tavoitteita esimerkiksi huoltovarmuuteen liittyen. Mikäli yhtiö kuuluu finanssi-intressiyhtiöiden ryhmään, ei yhtiön toiminnan kautta ole tarkoitus edistää tiettyjä yhteiskunnallisia tavoitteita, ellei sitten varojen hankkimista valtion toiminnan rahoittamiseksi katsota yhteiskunnalliseksi tavoitteeksi.

3.2

Valtion omistajaohjauslain (1368/2007) perusteella valtion keskeisiä toimijoita yhtiöomaisuuden myymisen tai ostamisen näkökulmasta ovat valtioneuvosto ja eduskunta. Lain 3 §:ssä säädetään sellaisista yhtiöomistusmuutoksista, joihin pääsääntöisesti vaaditaan eduskunnan suostumus. Omistusosuuden pienentämisen osalta eduskunnan suostumus tarvitaan omistusjärjestelyyn, jonka seurauksena valtio lakkaa olemasta yhtiön ainoa omistaja. Toiseksi eduskunnan suostumus vaaditaan silloin, kun valtio on luopumassa yhtiön enemmistöomistajuudesta. Kolmanneksi eduskunnan päätös tarvitaan, jos valtio aikoo laskea omistusosuutensa yhtiössä yhteen kolmasosaan tai sitä pienemmäksi. Valtion omistusosuuden lisäämisen osalta eduskunnan suostumus vaaditaan lähtökohtaisesti silloin, kun yhtiöstä tulee valtioenemmistöinen. Suostumusta ei kuitenkaan tarvita tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi silloin, jos valtio ei sijoita yhtiöön lisää varoja.

Eduskunta päättää omistuksen vähimmäisrajat valtion omistuksessa oleville yhtiöille. Omistajaohjauksesta vastaava ministeriö tekee esityksen omistusrajojen muutoksesta valtioneuvostolle, joka tuo asian eduskunnan päätettäväksi yleensä valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä. Omistusrajoja on käytännössä neljä: 100 prosenttia, 50,1 prosenttia, 33,4 prosenttia ja 0 prosenttia. Eduskunnan tekemä päätös omistusrajan alentamisesta ei kuitenkaan ole myyntipäätös, vaan kyse on valtioneuvostolle annettavasta valtuudesta tarvittaessa vähentää valtion omistusosuutta tulevaisuudessa.

Valtioneuvostolla on valtion yhtiöomaisuuden määrän muuttamista koskevassa päätöksenteossa keskeinen rooli, tosin eduskunnan antamien valtuuksien sisällä. Valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 4 §:n mukaan

valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee asiat, jotka koskevat valtion omistamien osakkeiden luovuttamista ja valtion osakehankintoja.

Vaikka ministeriöillä ei ole suoraa toimivaltaa valtion yhtiöomaisuuden määrän muuttamista koskevan päätöksenteon osalta, ministeriöt voivat kuitenkin valmistelutoimiensa kautta vaikuttaa käytännössä myös näihin asioihin. Ministeriöistä esimerkiksi valtioneuvoston kanslian eräänä tehtävänä on valtion yleisen omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen valmistelu (asetus valtioneuvoston kansliasta 393/2007, 1 § 1 momentti 24) -kohta).

Jos yhtiö on valtion sijoitusyhtiö Solidium Oy:n omistuksessa, Solidiumin hallituksella on keskeinen rooli yhtiöomaisuuden määrästä päätettäessä. Solidiumin hallituksen on kuitenkin informoitava valtio-omistajaa merkittävistä omistusmuutoksista ja yritysjärjestelyistä. Valtio-omistajalla eli käytännössä valtioneuvoston kanslialla on mahdollisuus ottaa päätettäväkseen myös sellainen asia, joka kuuluisi Solidiumin hallituksen yleistöimivaltaan. Vastaavasti Solidiumin hallituksella on oikeus siirtää valtio-omistajan päätettäväksi tällainen asia. (Valtioneuvoston kanslia: Solidiumin toimiohje.)

3.3

Valtion omistamiin yhtiöihin kohdistuu lähtökohtaisesti samoja kestävyysraportointi- ja yritys vastuuvaatimuksia kuin yksityisomisteisiin yrityksiin. Euroopan unionin oikeuden tasolla näistä asioista säädetään kestävyysraportointidirektiivissä 2022/2464 sekä niin sanotussa yritys vastuudirektiivissä 2024/1760. Direktiivit kohdistuvat ensisijaisesti valtioihin, ja näiden jäsenvaltioiden on vastattava velvoitteiden kansallisesta toteuttamisesta ja implementoitava direktiivit kansallisen oikeuden tasolle.

Valtionyhtiöiden sekä niihin kohdistuvan omistajaohjauksen toiminnan kestävyttä ja vastuullisuutta ohjaa osaltaan myös YK:n sääntely, jonka keskeisiä ohjausvälineitä tällä alueella ovat kestävän kehityksen tavoitteet ja Global Compact -yritysvastuualoite. Valtionyhtiöiden toiminnan kannalta merkitystä voi olla myös Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n julkaisemilla vastuullista liiketoimintaa koskevilla suositusluonteisilla toimintaohjeilla.¹

3.4

Valtion omistusosuuden suuruudella tietyssä yhtiössä on merkitystä yritys vastuun edistämisen näkökulmasta. Valtion yksinomisteisessa yhtiössä valtio-omistajan mahdollisuudet vaikuttaa yritys vastuuasioihin ovat luonnollisesti suuremmat kuin sellaisissa yhtiöissä, jossa valtio ei ole ainoa omistaja. Jos valtion sataprosenttisesti omistamasta yhtiöstä myydään osa yksityiselle sektorille eli yhtiön omistajiksi tulee valtion lisäksi muitakin tahoja, muuttuu tilanne, sillä muut osakkeenomistajat voivat suhtautua yritys vastuun edistämisen tavoitteisiin eri tavalla kuin valtio-omistaja. Lisäksi jos muita omistajatahoja on useampia, voi suhtautuminen yritys vastuuseen vaihdella yksityisten omistajatahojen kesken. Osa yhtiön muista omistajista voi pitää yritys vastuun edistämistä toivottavana tai neutraalina seikkana, kun taas toiset voivat nähdä yhteiskunnallisten intressien edistämisen epätoivottavana toimintana erityisesti siksi, että sen katsotaan voivan heikentää voitontuottamistavoitetta.

¹ Kysymyksessä on pyydetty vastaamaan myös viranomaisiin liittyvästä oikeusäntelystä ja suosituksista. Valtiokonttorin antama ohje Kestävyysraportointi valtionhallinnossa (2024) ei ole ollut voimassa enää tutkintohetkellä, joten vastausten pisteytyksessä ei ole vaadittu tähän liittyvän seikan esiin tuomista.

Enemmistöomistajana valtio voi kuitenkin vaikuttaa yritysvastuuasioihin merkittävästikin, vaikka vähemmistöomistajien tavoitteet asian suhteen poikkeaisivatkin valtion näkemyksistä. Jos valtion omistus pudotetaan alle puoleen eli valtio lakkaa olemasta enemmistöomistaja, supistuvat valtio-omistajan vaikutusmahdollisuudet yhtiön toimintaan tietysti myös yritysvastuun osalta. Vähemmistöomistajana valtiovalta voi vaikuttaa yritysvastuuasioihin ainoastaan sen verran kuin valtion omistama osakemäärä mahdollistaa. Esimerkiksi 33,4 prosentin määrävähemmistö riittää käytännössä turvaamaan tietyt osakeyhtiölain mukaiset oikeudet liittyen osakkeenomistajan veto-oikeuteen tietyissä merkittävässä osakeyhtiötä koskevissa päätöksissä (osakeyhtiölaki 624/2006, 5:27 §).

Tarkasteltaessa enemmistö- ja vähemmistöomistajien välistä suhdetta osakeyhtiössä on huomioitava myös vähemmistöomistajia suojaava osakeyhtiölain mukainen yhdenvertaisuusperiaate (osakeyhtiölaki 1:7 § ja 5:13 §). Tämän periaatteen mukaan yhtiötä koskevaa päätöstä ei saa tehdä toisen osakkaan kustannuksella tai vahingoksi, vaikka lähtökohtaisesti ylin päätösvalta onkin enemmistöomistajalla. Yritysvastuun osalta voisi käytännössä olla kuitenkin vaikea osoittaa, että yritysvastuuta tai sen raportointivaatimusta koskeva päätös olisi jonkun omistajatahon kannalta vahingollinen.

Tehtävä 4 (10 pistettä)

4.1

Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialuetta koskevan arviointimenettelyn esimerkiksi liiallisen alijäämän vuoksi (laki hyvinvointialueesta 611/2021, 122–123 §). Menettelyyn liittyvien tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämien konsernitiilinpäätösten tietojen perusteella. Menettelyä varten asetetaan arviointiryhmä, jonka jäsenet nimeävät valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja hyvinvointialue. Ryhmän puheenjohtajaksi valtiovarainministeriö nimeää hyvinvointialuetta kuultuaan hyvinvointialueesta ja ministeriöistä riippumattoman henkilön.

Arviointiryhmä tekee ehdotuksen hyvinvointialueen talouden tervehdyttämiseksi sekä palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimituksista. Lisäksi arviointiryhmän on käsiteltävä hyvinvointialue- ja maakuntajakolain (614/2021) 6 §:ssä tarkoitettu ehdotus hyvinvointialueen muuttamisen vireillepanosta. Hyvinvointialueen aluevaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpideehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon. Hyvinvointialueen toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävytydestä tilikaudella. Hyvinvointialueen on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon.

Arviointimenettelyn käynnistämisen jälkeen hyvinvointialueen viranomaisen saa tehdä taloudellisesti merkittäviä päätöksiä vain jollei päätöstä välttämättömistä syistä ja asian kiireellisyyden vuoksi voida lykätä. Hyvinvointialueen on annettava kyseiset päätökset valtiovarainministeriölle tiedoksi. (laki hyvinvointialueesta 124 §)

Valtiovarainministeriö voi päättää hyvinvointialue- ja maakuntajakolain 8 §:ssä tarkoitetun aluejakoselvittäjän asettamisesta selvittämään hyvinvointialueen muuttamista. Arviointimenettely voi lopulta johtaa jopa siihen, että valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esittelystä hyvinvointialueen alueellisesta muuttamisesta (hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki 10 §).

Hyvinvointialuelain 13 b §:ssä säädetään ennakollisesta talouden ohjauksen menettelystä, joka on hyvinvointialueen ja valtiovarainministeriön välinen neuvottelumenettely. Sen tavoitteena on ehkäistä hyvinvointialueen talouden tilan vaarantumista. Valtiovarainministeriö voi käynnistää neuvottelumenettelyn hyvinvointialueen kanssa esimerkiksi silloin, jos hyvinvointialueen talousarviossa- ja suunnitelmassa ei ole esitetty alijäämän kattamiseen tarvittavia yksilöityjä toimenpiteitä.

Valtiovarainministeriön johdolla laaditaan neuvottelumenettelystä asiakirja, jossa muun muassa todetaan hyvinvointialueelle annetut talouden tervehdyttämistä ja palvelujen järjestämisen turvaamista koskevat toimenpidesuosituksukset sekä niiden toteuttamisen seuranta ja raportointiaikataulu.

4.2

Alijäämän kattamisvelvoite (kuntalaki 410/2015, 110.3 §) edellyttää kunnilta talouden aitoa tasapainoa. Tällöin menojen ja tulojen tasapainoisuuden arvioinnissa tulojen on oltava todellisia tuloja, eikä esimerkiksi velkarahoitusta.

Kunnan talousarvion tasapainoperiaatteessa (kuntalaki 110.4 §) on sen sijaan kyse menojen muodollisesta kattamisvaatimuksesta eli talousarvion sisältämien määrärahojen ja tuloarvioiden nimellisestä tasapainosta. Arvioituun tulo-rahoitukseen otetaan tällöin mukaan myös velkarahoitus.

4.3

Talouden tasapainottamisessa on kyse menojen ja tulojen tasapainoon saattamisesta. Tasapainottamisen keinoja menojen osalta ovat esimerkiksi erilaisten käyttömenojen pienentäminen. Käyttömenoihin kuuluvia toimintamenoja ovat muun muassa henkilöstömenot sekä palvelu- ja tavaraostot. Kunnan menoja voidaan mahdollisesti pienentää myös toiminnan tehostamisella ja tuottavuutta parantavilla organisaation rakenteellisilla uudistuksilla. Vastauksessa pyydettyssä esimerkissä on kyse jonkun tällaisen toimenpiteen käytännön havainnollistamisesta.

4.4

Verontilityslain (532/1998) 11–12 §:ssä säädetään tuloverolain (1535/1992) 3 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen maksaman tuloveron eli yhteisöveron tilittämisestä veronsaajille. Yhteisövero tilitetään valtiolle ja kunnille verontilityslain 12 §:ssä säädettyjen jako-osuuksien perusteella. Verontilityslain 13 §:ssä säädetään yksittäisten kuntien yhteisövero-osuuksien määräytymisestä. Yksittäisen kunnan saamaan yhteisövero-osuuteen vaikuttaa kunnan niin sanottu yritystoiminta-erä, joka muodostuu kunnan alueen yritystoiminnan perusteella. Kunnalla ei näin ollen ole suoraa päätösvaltaa saamansa yhteisövero-osuuden määrästä, mutta kunnan on omalla toiminnallaan mahdollista pyrkiä edistämään yritystoimintaa kunnan alueella ja näin välillisesti vaikuttaa saamaansa yhteisöverokertymään.

4.5

Kunnalla on oikeus saada palautuksena viranomaistoiminnan ja verottoman toiminnan hankintojen sisältämä arvonnisävero, jotta kunnalle ei olisi edullisempaa tuottaa kaikkia palveluita itse. Kunnalla on lisäksi oikeus saada viiden prosentin laskennallinen palautus verottomana ostetuista sosiaali- ja terveyspalveluista (arvonnisäverolaki 1501/1993, 130 § ja 130 a §).

4.6

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 27 §:n mukaan kunta voi saada harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta valtion talousarvion rajoissa, jos kunta on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tuen myöntämistä harkittaessa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet. Lisärahoituksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt suunnitelman taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä. Myöntämiselle ja rahoituksen käytölle voidaan asettaa myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksen myöntämisestä päättää valtioneuvosto (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 45 §). Eduskunta päättää perustuslain (731/1999) 83 §:n mukaisesti valtion talousarviosta, johon otetusta määrärahasta harkinnanvaraiset valtionosuuden korotukset maksetaan.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä säädetään hyvinvointialueen lisärahoituksesta. Hyvinvointialueella on oikeus saada lisärahoitusta valtiolta sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen järjestämiseksi, mikäli rahoituksen taso muutoin vaarantaisi näihin palveluihin liittyvien ja perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien toteutumisen. Lisärahoituksen myöntämiselle voidaan asettaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja. Lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto (laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 26 §). Lisärahoitus myönnetään valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta (laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 11 §), joten rahoitus edellyttää eduskunnan talousarviopäätöstä.

Tehtävä 5 (5 pistettä)

5.1

Moitteettoman varainhoidon periaatteella tavoitellaan varainkäytön tuloksellisuutta. Oikeussäätelyn muodollinen noudattaminen esimerkiksi rakennerahastovarojen käytössä ei vielä välttämättä tee toiminnasta moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaista, vaan toiminnan tulisi tämän lisäksi olla tuloksellista eli taloudellista, tehokasta ja vaikuttavaa. Moitteettoman varainhoidon periaatteesta säännellään esimerkiksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 310 ja 317 artikloissa sekä EU:n varainhoitoasetuksen (2024/2509) 33 artiklassa.

Taloudellisten etujen suojaamisen vaatimuksella, jota kutsutaan myös taloudellisten etujen suojaamisen periaatteeksi, tavoitellaan petosten torjumista ja laittoman toiminnan sekä rikosten ehkäisemistä. Rakennerahastovarojen toimeenpanossa taloudellisten etujen suojaamisen vaatimus edellyttää sekä unionitason että kansallisella tason toimia, joilla pyritään minimoimaan petokset ja muut laittomat toimet. Taloudellisten etujen suojaamisen vaatimuksella pyritään torjumaan laittomuudet paitsi lopullisten tuensaajien toiminnassa, myös rakennerahastovarojen toimeenpanoon osallistuvien viranomaisten osalta. Taloudellisten etujen suojaamisen vaatimuksesta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 310 ja 325 artikloissa sekä esimerkiksi varainhoitoasetuksen (2024/2509) 63, 91 ja 129 artikloissa.

Moitteettoman varainhoidon periaate vaatii siis toiminnan tuloksellisuutta, kun taas taloudellisten etujen suojaamisen vaatimus tähtää suorien laittomuuksien estämiseen. Moitteettoman varainhoidon periaate on näin ollen luonteeltaan enemmän ”taloudellinen” periaate verrattuna taloudellisten etujen suojaamisen vaatimukseen, joka on puolestaan luonteeltaan ”oikeudellinen” periaate.

5.2

Euroopan unionissa moitteettoman varainhoidon periaatteen ja taloudellisten etujen suojaamisen vaatimuksen noudattamisen valvonnasta ja tarkastuksesta vastaa ulkoisen valvonnan osalta EU:n tilintarkastustuomioistuin (SEUT 285–287, varainhoitoasetus 2024/2509, 260–265). Euroopan unionin toiminnasta tehdyn 287 artiklan mukaan tilintarkastustuomioistuimen tehtäviin kuuluu tarkastaa tulojen ja menojen laillisuus ja asianmukaisuus sekä se, että varainhoito on ollut moitteetonta (SEUT 287). Euroopan unionin sisäisen valvonnan osalta mainittujen periaatteiden noudattamista valvovat Euroopan komissio sekä sen yhteydessä oleva petostentorjuntavirasto OLAF (SEUT 317 ja 325 art., varainhoitoasetus 2024/2509, 36 ja 91 art., EU:n rakennerahastoasetus 2021/1060, 69–70 art.)